

AINEKOHTAINEN OPETUSSUUNNITELMA KITARAN VAPAA SÄESTYS

Porvoon kaupungin sivistyslautakunta 12.3.2019

Päivitys 1.8.2025

Porvoon seudun
Taideoppilaitos –
Musiikkiopisto

PERUSTASO 1

Tavoitteet

- Perustaso 1 on kaikille tarkoitettu opintojakso, joka sisältyy kitaransoiton perustason 1 opintoihin.
- Opintojaksossa tutustutaan vapaaseen säestykseen
- Tavoitteena on, että oppilas hallitsee perussykkeen, osaa säestää perustehoilla (I-IV-V7) reaalisointu- ja astemerkeistä sekä tutustuu musiikin kuulonvaraiseen tuottamiseen.

Sisältö

- Harjoitellaan säestämään kitaransoiton ohjelmiston kautta tutuiksi tulleissa sävellajeissa perusfunktioilla (I, IV, V7). I ja IV asteella käytetään kolmisointua ja V asteen sointuna dominanttiseptimisointua, josta voidaan jättää pois perusääni tai kvintti. Harmoniaa voidaan tuottaa mm. pelkillä bassoäänillä, käyttäen sointujen soittamiseen pelkästään diskanttikieliä (ns. yläkielisoinnut), edellisten yhdistelmällä näppäillen sekä ns. plektrasoinnuilla. Myös kvinttisoinnut ns. power-soinnut. Oppilaan kanssa voidaan käydä läpi I, IV, V lisäksi myös I, II, V asteet.
- Säestystä harjoitellaan erilaisin säestyskuvioin ainakin 3/4-, 4/4- ja 6/8-tahtilajeissa.
- Säestys tuotetaan joko klassisella näppäilytekniikalla tai ns. plektratekniikalla
- Melodioita ja säestyksiä harjoitellaan tuottamaan myös kuulonvaraisesti
- Tutustutaan improvisointiin
- Ohjelmistona käytetään kansan- ja lastenlauluja sekä muuta sopivaa ohjelmistoa

TASOSUORITUS

- Säestystehtävä, joka tehdään kitaransoiton perustaso 1 suorituksen yhteydessä. Säestystehtävässä oppilas tuottaa kolmella perussoinnulla (I-IV-V7) kappaleen perusrytmiä ilmentävän säestyksen ohjelmiston kautta tutuiksi tulleissa sävellajeissa.

PERUSTASO 2

Tavoitteet

Perustaso 2 opintojen tavoitteena on antaa oppilaalle valmiudet selviytyä helpoista säestys- ja soinnutustehtävistä tutuissa sävellajeissa. Oppilas tuntee sävellajien perustehot ja niitä vastaavat reaalisointumerkit. Lisäksi oppilas totuttautuu musiikin käsittelyyn kuulonvaraisesti, improvisoiden ja säveltäen. Tavoitteena on oppia tunnistamaan pop/jazz -musiikin tunnetuimpia muotorakenteita, kuten 12-tahdin blues ja I-VI-IV-V sointukierto ja sen variaatiot.

Sisältö

- Opitaan säestämään käyttäen kolmisointuja ja dominanttiseptimisointuja. Tutustutaan kolmisointujen käännosten tuottamiseen yläkielillä (ja muillakin kieliryhmillä).
- Säestyskuvioita harjoitellaan eri tahtilajeissa ja tutustutaan eri säestystyyleihin kuten beat, vaihtobasso (mm. alla breve 2/2 tai valssi) ja 'trioli' (4/4 tai 12/8). Säestyskuvioita voidaan tuottaa joko klassisella näppäilytekniikalla tai ns. plektratekniikalla.
- Soinnutetaan moduloimattomia melodioita perustehoilla
- I-IV-V7-I -sointukulun lisäksi opetellaan käyttämään II-V7-I-VI -sointukulkua säestyksissä
- Tutustuminen bluesimprovisointiin, sekä pentatoniseen asteikkoon
- Työtapoina käytetään improvisointia ja säveltämistä
- Ohjelmisto sisältää vähintään kymmenen eri musiikkityylejä edustavaa kappaletta
- Ohjelmistoon voi sisältyä omia sävellyksiä ja sovituksia

TASOSUORITUS

- Suorituksen tekninen osa sisältyy taiteelliseen osaan, mutta omaksumistehtävän voi suorittaa myös erillisenä.
- Kolmen kappaleen valmisteltu ohjelma, joista yksi voi olla oma sävellys tai sovitus.
- Melodian voi soittaa tai laulaa joko oppilas itse tai toinen henkilö. Kappaleet voi esittää konsertissa tai konsertinomaisessa tilanteessa.
- Tehtävänä on tunnistaa ja tuottaa kappaleen perussykettä ilmentävä säestys näillä soinnuilla.
- Omaksumistehtävä sointumerkeistä. Tehtävässä esiintyy I, IV ja V7 asteen sointuja. Omaksumistehtävää saa valmistella 5 minuuttia.
- Lautakunnassa on oma opettaja, yksi tai kaksi jäsentä ja puheenjohtaja. Oppilas osallistuu myös arviointiin. On suositeltavaa, että toinen lautakunnan jäsenistä on kitaransoitonopettaja.

PERUSTASO 3

Tavoitteet

- Perustaso 3 opintojen tavoitteena on antaa oppilaalle sellaiset valmiudet, että hän selviytyy tavallisimmista säestys- ja soinnutustehtävistä.
- Oppilas tuntee sävellajien perustehot (I, IV, V7) ja niitä korvaavat soinnut (III, VI, II sekä mahdollisesti VII) sekä niitä vastaavat reaalisoitumerkit.
- Hän harjaantuu tuottamaan yhtä aikaa melodiaa ja harmoniaa sekä kehittää muita musiikin käytännötilanteissa vaadittavia taitoja.
- Oppilas syventää taitojaan rytmin käsittelyssä ja muodon hahmottamisessa.
- Oppilas harjaantuu luomaan musiikkia kuulonvaraisesti, improvisoiden ja säveltäen.
- Oppilasta autetaan etsimään ja kehittämään musiikillista persoonaansa ja itseilmaisuaan.

Sisältö

- Tutustutaan nelisointuihin ja niiden merkintätapoihin (-7+5, -dim7, -sus, add9) ja opetellaan käyttämään niistä tavallisimpia (-7, -maj7, -m7, -m7-5). Harjoitellaan sointukulun II-V-I tuottamista duurissa (IIIm7-V7-Imaj7) ja mollissa (IIIm7-V7-Im7 tai Immaj7). Tutustutaan nelisointujen käännosten tuottamiseen yläkielillä (ja muilla kieliryhmillä).
- Soinnutetaan melodioita perustehoilla ja tutustutaan niitä korvaaviin sointuihin sekä välidominanttiin rinnakkaissävellajien välillä liikuttaessa.
- I-IV-V7 - ja II-V7-I-VI-sointukulun lisäksi oppilas tutustuu diatoniseen kvinttikiertoon.
- Säestyskuvioita harjoitellaan aiemmin opittujen lisäksi myös muissa käytännön tilanteiden vaatimissa tyyleissä ja tahtilajeissa (esim. tango ja beguine). Lisäksi tutustutaan kolmimuunteiseen fraseeraukseen (esim. shuffle tai foxtrot).
- Säestyskuvioita harjoitellaan tuottamaan klassisella näppäilytekniikalla sekä ns. plektratekniikalla.
- Harjaannutaan etsimään sointusäveliä melodian alapuolelle oikealla kädellä; rytmillistä säestyskuviota ei vielä vaadita.
- Tutustutaan rakenteiden (kuten alkusoitto) tuottamiseen.
- Tuttujen kappaleiden säestämistä kuulonvaraisesti sekä transponoimaan säestys lähisävellajeihin (puoli- tai kokosävelaskel) ylös- tai alaspäin.
- Työtapana käytetään improvisointia
- Ohjelmistona vähintään 15 eri tyylejä edustavaa kappaletta, joihin voi sisältyä omia sävellyksiä ja sovituksia.

TASOSUORITUS

- Suorituksen tekninen osa sisältyy taiteelliseen osaan, mutta eri osiot voidaan suorittaa myös erikseen.
- Ohjelma. Viiden kappaleen valmisteltu ohjelma, joista vähintään kaksi on melodian kanssa soitettavia ja vähintään yksi yhteissoitto/säestystehtävä. Kappaleet voi esittää konsertissa tai konsertinomaisessa tilaisuudessa.
- Omaksumistehtävä. Annetun kappaleen säestäminen reaalisointumerkeistä. Oppilaan oletetaan sointujen hallinnan lisäksi tunnistavan ja tuottavan kappaleeseen sopivan säestyksen. Tehtävä vastaa vaikeustasoltaan ohjelmiston helpoimpia kappaleita.
- Soinnutustehtävä. Tehtävä mahdollistaa soinnuttamisen käyttämällä perustehojen lisäksi niiden korvaavuuksia.
- Omaksumistehtävää ja soinnutustehtäviä saa valmistella yhteensä 10 minuuttia.
- Korvakuulotehtävä. Tutun, helpon laulun säestäminen helpossa sävellajissa.
- Transponointitehtävä. Ennalta valitun helpon laulun säestyksen transponointi lähisävellajiin (koko- tai puolen sävelaskeleen päähän) lautakunnan valitsemaan suuntaan.
- Vapaaehtoinen improvisointitehtävä.
- Lautakunnassa on oma opettaja, yksi tai kaksi jäsentä ja puheenjohtaja. Oppilas osallistuu myös arviointiin. On suositeltavaa, että toinen lautakunnan jäsenistä on kitaransoitonopettaja.